

EVANGÉLIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
 félére . . . 3 " — "
 negyedévre . . . 1 " 50 "
 Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6. sz.

Felelős szerkesztő:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
 egyszer közölve 7 kr.,
 többször közölve 5 kr.
 Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Nehány szó a Luther-társaság kérdéséhez. (Gyurátz F.) — Középiskolánk állami segélyzése. — Válasz nt. Schnell Károly úrnak a takarékmagtárak ügyében. (Ihász László). — Belföld. — Külföld. — Vegyesek.

Nehány szó a Luther-társaság kérdéséhez.

A kath. egyház vezérei folyton lankadatlan tevékenységgel működnek azon, hogy a világi elemet is több és több oldalról, minél szorosabban csatolhassák az egyház érdekeihez, hogy a katholicizmusnak szellemét minél mélyebben olthassák a tarsadalom minden osztályainál a hívek lelkébe. E célra szolgálnak számos, jól szervezett egyleteik, melyek közt kiváló nevezetességűek a Szent István- és Szent László-társulatok.

Ha körütekintünk egyházi életünk mezéjén, kell, hogy fölébredjen bennünk is azon tudat, miszerint nálunk is van itt sok teendő. Itt is szükség van arra az apostoli buzgóságra, mely, míg egyrészt a protestantizmus magasztos jelszavát: az élőhitet törekszik új erőre kelteni, másfelől híven örökdi, hogy egyházunkba, iskoláinkba be ne férközhessék az evangéliom szellemével ellenkező irány, hogy se a babona, se a napjainkban szinte divattá lett materialisticus világnézet meg ne mételjezzé népünknek lelki életét.

Egyházunk anyagi bajainak szüntetése, az elemi csapások súlyának enyhítése végett megalkottuk s fenntartjuk a gyámintézetet, mely — örömmel ismerjük el, hogy igazán áldásosan működik.

Ennél azonban megállanunk nem szabad; egyházunk szent érdeke új munkára int. Hitünk forrása: a szent írás iránt meglankadt a régi vonzalom. E megbecsülhetlen drága kincs, melynek birtokában elődeink oly hatalmas alkotó erőt fejtettek ki a hit és erkölcsi élet emelésében a haladás útjának egyengetésében: a biblia már igen sok helyen a szögletbe került. Utána indul az ima- és énekeskönyv; és hogy mi foglalja el mindezek helyét, azt tudja, láthatja mindenki. Egyre szaporodik azoknak száma, kik az egyháznak meghalnak, hogy csupán a politikának éljenek, kik a vallásos irányu munkáktól gúnyolódva fordulnak el, s más oldalról sovárogyva kapkodnak a képzelettel játszó, az érzékiségnek hízelgő, sokszor izlésrontó könyvek után.

Iskoláink mindig nagyobb körben élesztik az olvasás szomját; másfelől pedig nem gondoskodtunk eddig

eléggé arról, hogy az iskolából kikerült nemzedék szív- és léleknesemítő olvasmányokban könnyen találhasson egészséges lelki táplálékot. Ne is csodálkozzunk aztán, ha az olcsósága miatt nehézség nélkül hozzáférhető, selejtes ponyvairodalomnak és sokszor a legszentebb tárgyak felett gúnyolódó vallást tipró lapoknak, könyveknek hatása alatt a népelet lassanként más szellemet mutat, mint azt egyházunk óhajtaná.

Ki egyháza iránt melegen érez, annak szívére kell vennie amaz apostoli intó szótát: „. . . ideje immár nekünk az álomból felserkennünk.“ Több gondot kell áldoznunk a serdülő nemzedéknek az evangéliom szellemében nevelésére és abban megtartására. Népünknek lelki szükségletei szaporodnak: törekedjünk ezeknek kielégítésére oly módon, hogy ez által vallási erkölcsi fogalmaik csak tisztuljanak, nemesbüljenek. Vigyünk mi is áldozatot oda, hol az van célul kitűzve, hogy a vallástalan, erkölcsrontó irány mindjobban visszaszoríttassék a sajtó teréről, hogy a józan vallásosságnak, az evangéliomi élőhitnek biztosíttassék az uralom népünknek erkölcsi világában.

Hogy azonban itt a siker reményével kezdeményezhessünk, szükséges, hogy egyesült buzgalommal induljunk a közös cél felé.

Értsük meg az idők intó szavát, mely csak az erők egyesítésénél ígér távolabbra kiható sikert és sorakozzunk egymáshoz közelebb egy közös munkatérben.

E lapok szerkesztőségének köréből felhangzott a jelszó: alakítsunk „Luther-társaság“-ot. Körvonalozta is ugyan e lap ezen alkotandó egylet hivatását, és ki ezt figyelemre méltatta, annak be is kell vallania, hogy egy ily társulat lelkes pártolás mellett valóban szép feladatot teljesíthet az egyháziasságnak, az evang. protestáns szellemnek emelésével híveink körében. Joggal mondhatjuk, hogy Luther-társaságnak létrehozatala — az eszme megpendítői által jelzett alapon — egyházi iskolai érdekei által teljesen indokolt és méltó arra, hogy mind az egyházi, mind a világi elem áldozatkészséggel gyülekezék támogatására.

Az bizonyos, hogy nehéz akadályokkal kell ezen szép hivatású társulatnak is megküzdenie. Itt egyfelől, mint egy kísértő lidércz, a szegénység, mely már csirájában előtt annyi jobb sorsra méltó nemes tervet; ott a hitközöny, mely hidegen napirendre tér minden valási, egyházi kérdések felett. Ámde vissza ne riaszson bennünket semmi ily kedvezőtlen jelenség. A közöny vállvonításával a kétely lemondásával, az ellenség gúnymosolyával szemben, lelkesítsen azon tudat, hogy ezen társaságot támogatva szent és igaz ügyért: a vallásos érzület és a józan művelődés ápolásáért fáradozunk.

Méltán számíthat közelebb ezen társaság különösen a lelkészi kar osztatlan részvéte. Nemes czélról van szó s ekkor a prot. lelkész nem állhat az áldozók közt az utolsó, hanem a legelső sorban. Legyen mindegyik ezen társaságnak lelkes bajnoka; buzdítson szóval és tettel felkarolására s törekedjék minél szélesb körben felkölteni iránta az erkölcsi támogatást.

Legyen szabad ugyanitt felemlítenem, hogy a Luther-társaság felett túl a Dunán a folyó hó 8-án Sopronban tartott kerületi gyűlésre összejött lelkészek egy e czélből összehívott értekezleten élénk részvétellel tanácskoztak.

Már a megelőző napon a kerületi előtanácskozás alkalmával felemlítettett, hogy közelebb Pozsonyban egy mozgalom indult meg azon jelszóval, hogy Luthernek négyszázados évi születési ünnepét tegyük emlékeztetéssé egy róla nevezett társaság alapításával, melynek feladata az evangéliumi szellem élesztése egyházban, iskolában, családban. Felszólaló, midőn a figyelmet felhívta ezen alakuló félben levő társaságra egyszersmind azon óhajtnak is kifejezést adott, hogy vajha a mi kerületünkben se maradjon el pártolásától a közrészvét, hanem annak idején minél nagyobb számban egyesüljünk egyháziak úgy mint világiak a Luther-társaság zászlaja alatt. A gyűlés hangulata annyit világosan jelzett, hogy magát a társaság eszméjét a jelen voltak legnagyobb része szívesen üdvözi.

Másnap negyven lelkész gyűlt össze. Karsay Sándor superintendens úr elnöklete alatt értekezletre ugyanez ügypben. Élénk tanácskozás után az értekezlet abban állapotodott meg, hogy három tagját megbizta egy a társaságra vonatkozó alapszabályjavaslat készítésével. Ezen javaslat közölni fog a mozgalom megindítóival, kik felkéretnek ennek és a más kerületekből is jöhető ide célzó indítványoknak figyelembe vételével készíteni el az alapszabályokat. Egyszersmind az értekezlet azon óhajtnak nyilvánította, hogy az alakulás processusa úgy vezetessék, miszerint a közelebbi egyetemes gyűlés alkalmával Budapesten mind a négy egyházkerületből jelen leendő egyházi és világi tagoknak részvéte mellett tartassék egy tágasb körű értekezlet, melyen az alapszabályok felolvastatván s elfogadtatván ott és azonnal bocsáttassanak ki az aláírási ívek a társaság részére.

A vélemények eltérők lehetnek. De talán nem alaptalan azon állítás, hogy a dunántúli ker. értekezlet helyesen járt el, midőn a jelzett módon is a társaságnak egyetemes jellegét akarta feltüntetni. Az eszmének nemes megpendítői bizonynyal nem veszik rossz néven, ha tőlünk s más kerület részéről is az egyletre vonat-

kozó javaslatokat, indítványokat terjesztenek be hozzájuk, melyek közül egyiket, másikat alkalmilag sikeresen használhatják az alapszabályok végleges összeállításánál.)*

Maga a társaság is remélhetőleg csak nyerni fog vonzerőben az által, ha a négy egyházkerület képviselőinek e czélből összejövendő értekezleti gyűlésén olvastatnak fel s állapíttatnak meg végérvényesen alapszabályai.

Gyurátz F.

Középiszkoláink állami segélyzése.

(A miskolci ág. hitv. ev. egyháznak a tiszai kerülethez intézett folyamodványa.)

Nagyméltóságú és Főtisztelendő egyházkerületi közgyűlés!

Mai napon tartott rendkívüli közgyűlésünkben bíráló összehasonlítást tevé a középiszkolai törvény követelményei és algymnasiumunk jelen helyzete között, azt találtuk,

hogy gymnasiumunk jelenlegi állapotában nem maradhat meg,

hogy gymnasiumunk törvény rendelte új berendezése a tulajdonos egyház által ez idő szerint nem eszközölhető,

hogy tehát az, ha felülről vagy kívülről nem jó segedelem, gymnasium gyanánt többé föl nem tartható.

Ugyanis a törvény 32. §. szerint: egy algymnasiumban legalább 5 tanár, külön hittanár, szépírást- és tornátanító, összesen tehát 8 tanerő szükségeltetik. Előbbieknél pedig elengedhetetlen kellék, hogy azok közt legalább is annyi rendes tanár — nálunk 4 — legyen a hány osztály van a gymnasiumban.

E szerint tehát, hogy algymnasiumunk továbbra is fönmaradhasson, legalább is 4 rendes és egy segéd-tanár, külön hittanár, szépírást és tornátanítókra, továbbá egyházi szempontból még egy énektanítóra, a helyi igényeket tekintve pedig még egy rajztanítóra is, összesen tehát 10 tanerőre van szükségünk.

Gymnasiumunkban 4 rendes tanár, egy torna- és egy énektanító működik. Hiányzik tehát egy segéd-tanár, hittanár, szépírást és rajzot tanító 4 tanerő.

Utóbbi 4 tanerőre, azok díjazására van tehát szüksége ezen gymnasiumnak. Azok díjazása azonban oly összeget igényel, melyre ma a tulajdonos egyház fedezetet saját háztartásában nem talál. — Nem adhat pedig azon szükségelt 4 tanerő díjazására azért, mert a meglevő 6 tanerőnek nagyobb fizetéssel ellátása már most sürgős szükségnek mutatkozik; — mert 4 tanerővel berendezett elemi iskolája és többi intézményeinek fentartása, vagyis a háztartás 9600 frtot követel évenként, — mert a helyben lakó 1800 lélek most is már 2500 frt. egyházi és 1500 frt. tandíjilletéssel járul az egyház összes intézményeinek fönntartásához évenként; a mennyiben az, hogy gymnasiuma fönmaradásáért még külön 4 tanerő követelte összegnek előállítására vállalkozzék évenként, akkor, mikor az egyedül a tagok évi illetékének e czélből emelése által válnék lehetővé: az idő szerint lehetetlennek mutatkozik.

S mégis... mi ezen gymnasiumhoz hévvel ragaszkodunk. Akarjuk, hogy az a törvény intézkedéseire

*) Sőt ezt óhajtuk, ezt kérjük. — Szerkesztő.

képest berendezve éljen és működjék tovább. Kilenczvenkilencz esztendő óta munkás tagrésze az egyháznak. — Elhalása, a szerves egészből mintegy kimetszetése mély sebet ejtene egyházunkon. Hasznos szolgálatokat tett az kivált a multban egyháznak, hazának. Van annak missiója most is. Igaz az még ma is, hogy ezen tősgyökeres magyar helyen egy evang. magyar gymnasiumnak fenmaradása nemcsak a helyi egyháznak, hanem talán az egyházkerületnek is, illetőleg a közegyháznak — mely kettős missióját még nem téveszté szem elől soha — kell, hogy legyen érdeke, törekvése, mert szüksége.

Ezen jogos hiedelemben, de különben is azon tudatban, hogy a nmg. és főt. egyházkerület a kormányzása körében levő összes elemi-, közép- és felsőtanodákat, mennyiben azok kebelbeli egyes testületek által alapítva és fentartva a közegyház szellemében és céljainak való-sulására munkálnak közre — édes sajátjának vallotta mindig s kell, hogy tartsa azokat ezutánra is; — hogy továbbá úgy az egyházkerületnek, mint a közegyház egyetemes gyűlésének hivatása, sőt kötelessége oda hatni, hogy e létező középtanodák egy része csak azért, mert az állam törvénye azokra újabb terheket rótt s utóbbiak azokat ma elviselni nem képesek — meg ne semmisüljenek; — hogy végül ugyanazon államnak, mely e törvényt hozta, — a középtanodák csökkentése különben sem állhatván érdekében, kötelessége most az anyagilag gyengébbeknek módot nyújtani, hogy ők az alapítók és főtartók akarata értelmében, azokat, a törvény követelményei szerint szervezve fönn is tarthassák: oda terjed alázatos esedezésünk, hogy

1) a kerületi középtanodák közül azokat, melyek a törvény következtében önerejükből szervezkedni ma képtelenek, évi szükségleteiknek, illetőleg az évi hiánylatnak költségvetés alakjában, különben indokolt s hiteles módon való bevallására felhívni;

2) az ekként összegyűjtött, elbírált és megállapított adatokat az egyetemes gyűlés elé terjeszteni;

3) az egyetemes gyűlést pedig felhívni, illetőleg felkérni méltóztassék, hogy az a többi egyházkerületekben hasonló sorsban levő középtanodákból az évi hiánylatot kitüntető és összegező bevallásokat bekívánván, indokolt kérvény keretében terjeszse ezeket a törvényhozás elé s hasson oda minden erejével, hogy azon hiánylatokra, illetőleg az érdekelt középtanodák megtarthatása céljából, a törvényhozás a törvény 47. §. szellemében államsegélyt szavazzon meg az illető egyes tanodáknak, az egyetemes gyűlés útján évről évre utalja ki.

Felbátorít ezen alázatos kérelmezésre azon meggyőződés, hogy a közegyház akkor, mikor ily módon veszi pártfogása alá középtanodáit, önmaga iránti kötelességét rózza le nemcsak, hanem jót is tesz egyházzal is, állammal is; — s viszont, mikor az állam törvényhozása és kormánya az állam 300 milliónyi költségvetésében helyet nyerendő alig 40 ezer forintnyi szerény és parányi ezen összeget megszavazza: jót tesz egyrészt önmagával, a mennyiben 11 középtanoda fönmaradását biztosítja azzal, s nem áldoz azokra többet, mint a mennyit a törvény 47. §.-ban azokra minister útján már is megszavazott, — másrészt igazságot szolgáltat azon egy-

háznak, mely egyetemes felügyelője, superintendensei, felügyelői, 41 esperese, 633 lelkésze, 160 tanára és 1547 tanítójában ingyen és készséges munkásokat enged át az államnak, s megteszi a lehető, hogy az állam kivált a közművelődés és közigazgatás terén olcsóbb és könnyebb módon oldhassa meg nehéz feladatát.

Támpontot nyer alázatos kérelmünk a középiskolai törvény idézett 47. §-nak nagy horderejű azon intézkedésében, mely szerint „azon középiskolákat, melyek főállását országos műveltségi vagy fontos helyi érdekek igénylik — segélyezheti, illetőleg gondjai alá veheti a vallás és közoktatási minister.“ Nagy horderejűnek valljuk mi ezt az intézkedést azért, mert ezzel a törvényhozás kimondta: hogy nemcsak követelni, hanem adni is tud; — kívánja nevezetesen, hogy a létező középiskolák államsegély hozzájárulásával is tartassanak fenn . . . ott, hol azt a vallás- és közoktatásügyi minister úrnak bölcs belátása szükségesnek látja.

Utóbbi az, melynek alkalmazását mi egyházunk szempontjából, oly módon a mint az rendelve van, kívánatosnak nem tartjuk. Nem pedig azért, mert egyes kis testületeknek szerződés kötése a hatalmas állammal sem az államhoz sem az egyházhoz nem méltó, és a mi a fő . . . végzetes következményű lehet az egyes középtanodákra, talán mind a tizenegyre nézve, jogos egyházi szempontból azért, hogy

vagy meghallgattatik kérelmük s ez esetben megmaradnak ugyan középiskoláknak, de egyházi jellegük nagy árán, elvesztvén azt minden bizonnyal, a mivel az egykori alapítók oly büszke örömmel ruházták föl, a miért a mostani alapítók, fentartók oly nagy áldozattal tartották föl . . . evang. egyházi jellegüket;

vagy pedig visszautasítatnak kérelmünkkel s ez esetben megszűnnek, — elhalásuk azonban még azon fájdalommal is súlyosabb lesz, hogy t. i. maga a közegyház akkor, mikor nem gondolt velük az államhatalom pedig akkor, mikor visszautasítá . . . halálra ítélték őket.

Meggyőződésünk szerint egyetemes egyházunk az állammal szemben még ma is szerves egész, mely a kebelében levő minden egyes alsó és felső iskolát sajátjának vallván jogosan, kell, hogy maga a közegyház intézkedjék most középiskolái felett s mondja ki, hogy azoknak mindegyikét megvédi, megtartja; — kell, hogy maga járjon közbe azon törvényhozás előtt, mely elég bölcs volt azon törvény meghozásában s eléggé méltányos volt a megélhetési módnak megszavazásában, méltányosnak mutatkozzék egyházunk iránt működésének ezen körében, kivált, hol az állam és egyház érdekei összeforva mintegy végzi az állampolgárok egy részének tudományban, hazaszeretben és jellemben való kiképeztetésének drága munkáját.

Meggyőződésünk szerint a törvényhozás most kivált, mikor a középiskolai törvény életbe léptével, a legfőbb felügyeleti jog teljes gyakorlata mellett, akadály nélkül ellenőrizheti s közegei által munkálhatja itt is az állam szempontjait, — teljesen megbízhatik az egyetemes egyház intézkedésében s nem szorul rá még azon felül, azon egyes szerződések biztosította külön jogokra, melyek néhány felekezeti középiskolát szereznek ugyan az államnak, de . . . a szegény evang. egyházat

fosztják meg, talán jogtalanul is, mennyiben azok evang. egyházi tanintézetekül alapítottak, ugyanannyi tanintézetétől.

Ne engedje a nmg. és főt. kerületi gyűlés, hogy ezen jogtalanul ártatlanul sujtott középtanodáknak csak egyikén is megtörténjék, — ne engedje, hogy azoknak csak egyike is a közegyház törvényes és természetes útjának kikerülésével, csak azért hogy gymnasiumul fönmaradhasson az alapítók, hagyományozók és adakozók akarátát, a tanoda multját, célját mibe sem véve, jellegét egyszerűen kicserélhesse. — Ne engedje azonban és viszont azt sem, hogy csak egy is mondhasa: kértem egyházanyámat és az hidegen visszautasított: „tégy a mint akarsz, élj a hogy tudsz“ elutasító válszával... sorsomra bocsátott.

Legyen az egyház e tekintetben is egy. Tartsa fenn eddigi középiskoláit övéi gyanánt ezutánra is. Lépjön közbe. Segítsen és... lesz segítve.

Esedünk mindezek után, hogy egy saját gymnasiumunkra, mint a küzdő társgymnasiumokra való tekintettel, úgy szintén a közegyház sürgős teendőire vonatkozó alázatos fölterjesztésünket, illetőleg igénytelen ezen nézeteinket bölcsesége szerint elbírálván, középtanodáink, együtt egyházunk sorsa felett az egyházhhoz méltó módon határozni méltóztassék.

Kik is egyébiránt kiváló tisztelettel maradtunk Miskolczon az egyháznak 1883. aug. 12. tartott rendkívüli közgyűléséből.

Válasz nt. Schnell Károly úrnak a takarékmagtárak ügyében.

Igen köszönöm nt. úrnak becses figyelmét, melyre a takarékmagtárakra vonatkozó cikkekcskét méltatni szíveskedett. Köszönetem forróbb lenne még, ha az intézményt támadó okokat megczáfolni méltóztatott volna annyira, hogy azok semmieseknek bizonyulva be, kényyszerülve lennének a támadott takarékmagtár intézményét gyülekezetemben felállítani.

De bár becses cikke végén felhívni méltóztatik, hogy állítsunk takarékmagtárakat s ne féltsük e miatt lelkiismeretünket; én a takarékmagtárt még sem merem gyülekezetemben még felállítani. S miért? lelkiismeretem miatt, mely a quid juris és quid consilii kérdéseket együttesen teszi fel az evangelium előtt és az evangelium egyikre sem ád oly feleletet, mely feljogosítana oly magas — nt. úr szerint 3 véka után 1 véka kamat; tehát $33\frac{1}{3}\%$ -os kamattal dolgozó tőke forgatásra.

Pedig őszintén mondom: szeretném felállítani! mert reá is szorulna e maroknyi kis nép valami jövedelmező speculatióra. Reá szorulna, mert semminemű gyülekezeti közös vagyonnal nem bír, s léte fenntartásáért oly erőfeszítéssel küzd nehéz viszonyai között, minövel nem küzd általam ismert egy gyülekezet sem, meg is érdemelne gyülekezetem valami hasznos jövedelmező pénzforrást; mert két folyó irigy hullámai elől — évente ujuló s folytonos életveszély közt — kierőszakolt kevés szerzeményét nem rest az úr oltárára hozni el, hogy ha az egyén éhezik s mezítlenkedik is; de egyháza viruljon s legyen mit adni — ha szükség — a hitroknak is. Mert vallása oly drága kincs neki, melyért a szó

való és nemes értelmében önzetlenül hol önkéntesen, hol közkivetésileg áldozik.

Őszinteségemet elfogja hinni — reményilem — nt. úr! ha kinyilvánítom, hogy én a magtár helyiséget már évekkkel előbb elkészíttettem. De azt hasznosítani nem merem; miután akár a quid juris-t, akár a quid consilii-t kérdem az evangeliomtól, ez egyikre sem ád, még csak mellékesen sem — biztatást. És én lelkiismereti dolgot csinállok belőle, mint mindemből, a mi a gyülekezeti életre vonatkozik, azt tartva, hogy gyakorlat és eszmény kölcsönhatással vannak egymás iránt.

Ezek folytán reményleni merem: elejti nt. úr azon vádját, mintha én ex cathedra leczkéztenni akartam volna a személyeket, midőn magát az intézményt határozottan támadom, hogy esetleg határozott czáfolatot nyerjek, mint azt cikkem végén észrevenni méltóztatott.

Mivel azonban nt. úrnak szíves felszólalásával megczáfoltnak ellenérveimet s megnyugtatva lelkem ismeretét még nem érzem, s mivel a takarékmagtárak haszna előttem még mindig gyanús értékű; bátorságot veszek magamnak becses cikkére észrevételeket tenni a következőkben: A takarékmagtárt áldott, hasznos intézménynek állítani méltóztatik, még pedig — ha becses cikkéből helyesen vonom le az okokat azért, mert a takarékmagtár

1. a gyülekezetnek oly nagy hasznot hajt, mekkorát birtoktalan gyülekezetek másból nem pótolhatnak;

2. felebaráti erényt gyakorol, midőn kölcsönével kérlelhetlen uzsorástól menti meg a szorult egyháztagot;

3. nem nagy kamatot vesz, mert kezelés folytán, pangás stb. esetén nem marad a takarékmagtárnak nagy haszon;

4. ha nagy volna is a kamat, elveszti setét színét, ha meggondoljuk, hogy reá szorult szegények is áldozhatnak valamit drága vallásukért, midőn a tehetősebbek építkezésnél, fuvarozásnál annyiszor igénybe vétetnek.

Az ügy tisztázása végett nyilvánítani merem, hogy a takarékmagtár jövedelmező voltát kétségbe sem vonom. Hiszen nagy haszna az ő felállításának ingere. Nagy haszna miatt méltán tartatik oly gyülekezeti közkincsnek, mely némely tagnak semmijébe sem kerül, s őket vallásuk drága birtokáért való áldozattól felmenti. S így aztán esnek kisértetbe és törbe. Kisértetbe: ha mindent nem is; de igen sokat várni gyülekezeti célra a magtártól. Esnek törbe, hogy a magtárra támaszkodva, elszokjanak édes magukéból adni ott, a hol szükség. Hallottam egy gyülekezettről, mely állítólag iskolaépítésre behajtotta a magtári tőkét s kamatot s csak azután gondolt arra, hogy közkivetésileg pótolják a még hiányzó összeget. Pedig ez a gyülekezet fényes, intelligens tagokkal bővelkedik. — Igen is a magtár ha használ, azoknak használ, kik azokra legkevésbé szorulnak. Míg a reá szorult tagok, a haszon árát már a kamatokban előre megadták. Én bevallom: nem is annyira a szegénységtől félek — levonva holmi csapásokat; hanem félek a nem akarástól. Népüktől könnyelműen sok mindenre kerül, hát csak az egyházra nem kerülne-e? Kerül bizony! csak lássa be a nép, hogy vallásáért ál-

dozni nem áldozat, hanem önnödvéért tett nemes szent dolog. És szebbnek, értékesebbnek is tartom ezt, mit szívének jó kincséből hoz elő, s melyek élő hitéről tesznek bizonyosságot inkább; mint a takarékmagtárak bármilyen, de a gyülekezet egészére nézve könnyen szerzett eredményét.

A második pont szerint erény volna az uzsorástól megmenteni a szegényt. De megmenteni úgy mint a takarékmagtár teszi, nem erény. Mert ez nem egyéb, mint más tőkétől elvonni a szegényt, hogy nekünk javunkra hozza a kamatot. És én, ha a mi igazságunk csak ennyivel bővelkedik feljebb egyebekénél, erénynek nevezni ez eljárást nem merem. Pedig minden gyülekezeti speculációnál szerintem ezt tekintetbe venni kell.

A harmadik pont szerint nem nagy a kamat; mert kezelés, pangás és rossz minőségű gabona visszafizetésekor a praxis szerint nem marad a látszólagos kamatból sok. De így minden tőkepenzes szólhat, mondhatja, hogy nem uzsoráskodik; mert neki is jönni menni kell pénze után, néha annak tőkéje is kamat nélkül hever, néha veszteséggel, nagy kiadással jut tőkéjéhez s mindezt okos tőzs pótolni igyekszik. De biz azért a megvett nagy kamat csak nagy kamat marad, akármilyen csekély jutalék csatolható is belőle a tőkéhez vagy fordítatik bármire. De ha mint nt. úr említi: a kölcsönt sem megvenni szép szerével nem lehet, sem nem forgatható folyton sikerrel, ha a kezelés is emészt fel valamit, s visszafizetésül szemetes gabona is elfogadtatik; úgy bátor vagyok kérdeni: hogyan fizeti ki magát a magtár? s miért oly kedvencz intézmény? Kedvencz az elért haszonért, mert kifizeti magát s kivált 3 véka után 1 vékát számítva, e $33\frac{1}{3}\%$ -ból a felemésztésen kivül még felesleg is marad elég netto haszonul.

A negyedik pont szerint azonban, ha nagy is a vett kamat, nem lesz az, ha vallásukért hozott áldozatnak nézik a szegények. S így kell tekinteniök; mert a tehetősebbek minduntalan fuvarozásnál, építkezésnél stb. gyakran igénybe vétetnek. De hát a szegényebb egyháztag nincs igénybe véve körülményeihez képest szolgálmányokkal? vagy a ki a takarékmagtárból kölcsönt vesz, az már fel van mentve a gyülekezeti szolgálmányok alól? Ha fel van mentve, úgy ez eljárás már maga a magtár terhelő tulajdonságára vall, mint a mi úgylis eléggé nyomja a hozzá fordultat. Ha nincs felmentve, úgy csakugyan áldozatot hoz egyházának az illető, ki a magtárból kölcsön vesz; mert beteljesül rajta az írás szava: „mindennek adatik, a kinek vagy; a kinek pedig nincsen, még a mije vagyon is, elvétetik tőle.“ De az ily áldozatban alig gyönyörködik az, a ki a jó kedvű ádakoztót szereti s ki azt kívánja, hogy egymás terhét szeretettel hordozzuk. De a vallás drága birtokáért hozott áldozatnak a magtári kamatfizetés még sem nevezhető. Mert a megszorult tag nem azért fizet a kivett gabonáért kamatot, hogy egyházán segítsen; hanem fizet, hogy segítsen magán. Köt a magtárral egy két oldalú szerződést, hogy nyomott helyzetén pillanatra segítsen magán, fizet ha kell drága kamatot is a segélyért, ha olcsót nem kap. Fizetne még drágábbat is, — vagy legalább ígérne — csak pillanatra enyhíthesse éhét, mert hiában, az éhség oly hatalmas zsarnok, kinek törvénye meghajolást kíván. S mert úgy

okoskodik, hogy az elv: qui habet tempus, habet vitam, megfordítva is áll; sőt így még erősebb.

S hogy ily áldozatot, minőt e negyedik pont kíván, egy gyülekezeti tag sem hoz és hozand, állítani merem; mert a ki nem szorul a magtárra, alig vesz ki abból csak azért, hogy a gyülekezetnek kamathasznót adjon. A kívánt áldozat tehát nem áldozat; de volna az bár, a megszorultságot erre használni fel, bűn a vallás ellen.

Bizony a magtár fényoldala ellen, az árnyak sokasága sorakozik. Fény oldala a haszon, mit a gyülekezet egésze könnyen nyer szegényebb tagjaitól. S ez maga sem dísz a magtáron. Pedig ha a világosság is homályosság, a homályosság mennyivel nagyobb lesz, mikor a gyakorlat az eszménytől úgy elmarad, hogy az eszménynek minden vonása elvész a tényleges valóságban. S ezért bár beismerem, hogy a takarékmagtár a gyülekezetnek jövedelmező intézmény; de magtár helyiségünk tovább is üresen marad; mert a gyülekezeti magtár a lelkiismeret előtt „segélymagtár“ czimére nem érdemes, és mert az intézmény az evangéliom itélőszéke előtt elesik. (Luk. 6, 30—35.)

Ihász László,
ev. lelkész.

B E L F Ö L D.

Kivonat a tiszai superintendens évi jelentéséből. A jelentés egyik főmomentumát képezi a sáros-zempléni esperesség alsó vidéki egyházaiban, és az azokhoz tartozó leánygyülekezetekben, nemkülönb a VI sz. kir. városi esperességhez tartozó kassai magyar-német és tót egyházakban végzett püspöki egyházlátogatás. Az egyház sokoldalú ügyeinek rendszeres kezelése, kivált vagyonkezelés, biztosítás, ellenőrzés dolgában majdnem egyházzal egyházzal intézkedett ő Főtisztelendősége s lekötölte

a) az egyház elöljáróit arra, hogy rendes naplót vezessenek, zárják le azt évről évre, a közgyűlésileg megvizsgált számadásokat lássák el hitelesítő záradékkal, költségvetést s erre rendes kivetést állapítsanak meg, a tőkék és magtárak értékét 50 forintig jóállókkal, azonfelül kiadott összegeknél betáblázással biztosítsák, az éghetőségeket tűzkár ellen teljes értékben biztosítsák, a lelkészlakon külön ládákban kezeljék az egyház okmányait s értékeit, az esperességi és kerületi járulékokat fizessék rendszeresen, a gyermekek rendes iskoláztatásáról gondoskodjanak, a temetőket tartsák rendben s azokban a nagyok és kicsinyek sírjait különválasztva, ásassák azokat sorban;

b) az egyházak közönségét, hogy a lelkészek és tanítók javadalmazásul biztosított pénzbeli és természetnyelvi illetményeket szolgáltatassák be idejében, a lelkészi és tanítói földeket műveljék kötelezésük szerint rendszeresen és idejében, gyermekeiket 12 éves korig járassák iskolába s lássák el tankönyvekkel, a presbytereket és gondnokokat nem élethossziglan, hanem 3 évenként ismételt választással alkalmazzák,

c) a lelkészeket, hogy az anyakönyveket előirt forma szerint vezessék, az úrvacsorás edények tisztán tartásáról gondoskodjanak, keresztelest keresztatyá jelenléte nélkül ne végezzenek, confirmációi oktatásban azokat, kik a 6-ik osztályt el nem végezték, ne részesítsék;

d) a tanítókat, hogy gyermekeiket hanyagul, vagy épen nem járató szülőkkel a polgári hatóságnak törvény szerint való közbenjárásával bánjanak el, ne csak a könyvből tanulásra, hanem értelmes tanulásra, előadásra és a magyar nyelvnek elsajátítására fektessenek súlyt, énekek-, imákra és sz. irás ismeretére lelki ismeretesen tanítsák a növendékeket, maguk megtanulván és tudván a tantárgyakat legjobban; könyvből ne tanítsanak, vizsgák alkalmával könyvből ne kérdezzenek, a nyári szünidők alatt tartsanak vasárnaponként ismétlő iskolát.

Némely egyházban még arra is kellett kötelezni az előljáróságot, hogy az anyakönyveket kötesse be, a gyűlésekről jegyzőkönyveket vezessen, azokat hitelesítse s külön könyvbe irassa be, taneszközökkel lássa el az iskolákat, hétköznapiokon istentiszteletek tartása iránt intézkedjék, kath. ünnepek napján iskolai szünidőt ne engedjen, a faiskolát kerítesse körül;

a közönséget, hogy presbyteriumokat szervezen, kath. bucsujárástól tartózkodjék, a párbért tiszta életneműben fizesse, a köz- és tanácsgyűléseket szorgalmasabban látogassa, istentisztelet alkalmával csendesebben énekeljen, szeszes italok mértékletlen használatától óvakodjék.

Általában ő Főtisztelendősége azt tapasztalta, hogy a felügyelők hivatástudatuk magaslatán állva, megfelelnék a köztársaságnak; a lelkészek nagyobb része, küzdve bár szegénységgel és sok helyütt ellenségeseknek mutatkozó viszonyokkal, lelkipásztori kötelessége teljesítésében mégis hűségesen odaengedő szeretet ápolta kötelességérzetet tanusít; a tanítók igen kevés dicséretes kivétellel, részint anyagilag sanyaru viszonyok, részint készületlenség s részben hanyagul iskoláztatás miatt is alig tudtak csak kielégítő eredményt is felmutatni; a gondnokok, kiknek nagy része a tanító és egyház nem nagy dicséretére, csak nevét sem tudja leírni, tőlük telhetőleg végzik kötelességüket; az egyházak épületei meglehetősen jó karban vannak, czélszerűség dolgában itt is épen az iskolai helyiségek képezvén sajnos kivételt.

A jelentés továbbá köztudomásra hozza, hogy

1) Ő cs. és kir. Felsége I. Ferencz József legkegyelmesebb királyunk 700 frt kegyadományban részesíté a kerület egyes egyházait; hogy a mult kerületi gyűlés óta 5 egyén szenteltetett fel, ú. m. Franz Vilmos Gyula eperjesi hitjelölt, bártfai német rendes lelkészül; Ballo Miklós pozsonyi hitjelölt a szirki; Becser Endre pozsonyi hitjelölt a taploczai; Czappf Aladár eperjesi hitjelölt a nagyszlabosi és Buzágh István eperjesi hitjelölt az alsósajói egyházakba segédlelkészekül; hogy a rokonsági és sógorsági kir. felmentvény 28 házaspárnak eszközöltetett ki, és pedig 17-nek díjmentesen, 11-nek 270 frt díjfizetés mellett; hogy a Zsedényi-féle jutalomban Gáspáry János, Schumann Sándor, Küffer Mihály, Vrányi Václaw, Kruspir János, Kovács Vitalis, Német János, Droppa Albert, Pentresko János és Habzsuda Dániel részesítettek; hogy mult év nov. 11-én a sajtógömöri egyháznak góth stylusban épült új és igen díszes temploma szenteltetett fel; hogy a hadügyminiszterium által másodosztályú tábori lelkészekké Czékus László

és Thern Ede nevezettek ki; hogy Debreczenben anyaegyház alakult és Jóny Tivadar miskolczi lakos 280 ezer forintra becsült összes vagyonát és 20,000 kötetből álló könyvtárát középiskolai célokra hagyta. Tanárokká választottak: Dr. Zsigmondy Ernő a jogakademia rendes és Horváth Ödön segédtanáráivá, Vandrák Gyula véglegesítettett, Marcsek András pedig segédtanári alkalmazást nyert Iglón. Lelkészekül választottak Francz Vilmos Bártfán, Faix Mihály H.-Lomniczon, Czékus Gyula Debreczenben.

A jelentésben részletesen feltüntetett alapítványok, hagyományok, adományok és gyűjtések 75241 frt 89 krral ajándékozták meg közegyházunkat, lélekiemelő jeleül annak, hogy jötevő lelkek ezerei még ma is szeretettel csüngenek közegyházunk jobblétén, munkálni tudnak nemes áldozattal annak jóléteért, hogy az egyházas közszellem ápolta közszeretete az egyháznak hatalmas erő még ma is a Krisztus egyházának építésére.

Végezetül említést tesz a jelentés a kerületben nyilatkozott irodalmi munkásságról. Gratz Mór főesperes most már ötödik évfolyammal bíró „Nach der Schicht“ című egyházi heti lapot adja ki s ezenkívül külföldi lapokba számos cikket ír. Limberger István Késmárkon az egyházmegye meghagyásából és költségére kiadta a VI sz. kir. városi egyházmegye vázlatos történelmét. Hörk József theol. tanár kiadta „Liturgika vagyis az istentisztelet elmélete“ című munkáját, mely nála 2 frt 50 krért kapható; irt továbbá egy röpiratot: „A művészet befolyása a társas életre“ címűt, melynek tiszta jövedelmét „a magyarságot és népnevelést terjesztő sárosmegyei egyesület“ céljaira engedte át. Ára 25 kr. irt ezeken kívül az egyházi és politikai lapokban számos cikket. Csink János tanító Eperjesen „Oktatás a vallásban“ című kézi könyv II. részét a „hit- és erkölcsant“ adta ki. Dianiska András lőcsei lelkésznek okolicsányi Zsedényi Kálmán felett mondott gyászbeszédét az egyház kinyomatta. Weber Samu bélai lelkész a „h.-bélai cseppkő barlang“ ismertetését adta ki s ezen kívül úgy a Kárpát-egylet évkönyvében mint bel- és külföldi egyházi lapokban számos közleményt bocsátott közre. Róth Márton a Kárpát-egylet évkönyvét szerkesztve adta ki.

Az az alsó-nógrád! E b. lapok legutóbbi számában, a nógr. esperességi közgyűlésről — Nógrádi tollából — egy közlemény jelent meg, mely eltekintve attól, hogy némely nagyon is közérdekű dolgokat fel nem ölelvén, vagy szándékosan elhallgatván — nem adja a közgy. lefolyásának hű képét, — annak egy szakasza még úgy látszik épen az olvasó félrevezetésére van irányítva.

Előre is kijelentem, hogy legkevésbé sincsen szándékomban Nógrádi urral szóvitába elegyedni, már csak azért sem, hogy a sötétségbe vagdalkozni nem czélszerű; de meg tiszteletben is tartom az ő egyéni meggyőződését, csakhogy viszont ő se bántsa kiváltképon azt a mit meg nem értett, s maga is méltatlanul elitélvén az ügyet — másokat ne igyekezzék félrevezetni!

De a dologra! Abban a közleményben se több se kevesebb nem mondatik, mint hogy a magyar nyelv tanítása dolgában — az alsó nógrádiakat pezsztő vérük megfosztatta higgadságuktól, sürgetvén hogy a.-nógrád-

ban minden tantárgy kivétel nélkül magyarul taníttassék, s hogy felső-nógrádban csak a vallás taníttassék anyanyelven. Tehát még az alsó-nógrádiak nem foglalkoztak azzal, hogy a tót ist. tiszteleten — minőt pedig még nagyobb részt kell tartani — hogy fog majd az új nemzedék énekelni, ha tótul még csak olvasni se fog tudni stb.“

Hát kedves Nógrádi úr bizony az igen kedves bók — a kiket illet — hogy pezsgő a vérük, mert jaj annak a társadalomnak, egyháznak vagy személynek, melynek megaludt a vére; tenghet az, de az élet távol van tőle. Nem is bók az, de igazság, mert az a.-nógrádiakban él a vágy és törekvés valami jót és hasznosat nem csak szájjal pengetni, de tetteleg életbe is hívni. Csak hogy bizony az a.-nógrádiak higgadtságukat e mellett is megtudják tartani, s megtartották ez alkalommal is!

Mert mi is az a.-nógr. papi Conf. — e lapok útján is ismertetett — határozatának intentiója? Talán a tót nyelv és beszéd kiirtása, talán a tót éneklés és ist. tisztelet beszüntetése? Nem! A cél a magyar nyelvnek olytán elsajátítása, hogy a gyermek az iskolából kikerülve a magyar nyelvet teljesen tudja kezelni, s tudja azt hasznára fordítani! A törvény ugyan parancsolja, hogy a magyar nyelv a köteles tantárgyak közé felveendő, tán azt is, hogy mily minimális mértékben. Ez normativumnak jó, de távolról sem elég arra, a mit a fentiekben körül irtunk.

Taníttják iskoláinkban a magyar nyelvet, úgy, mint velünk is tanultatták hajdan a classicus nyelveket; kezébe adnak a gyermeknek egy gyakorlókönyvet s abból lefordítatnak vele 15 gyakorlatot, még vocabulumokat is mondatnak vele, sőt a vizsgára egy peroratiót be kell néhol a nebulónak vágni: de hát mi haszna a ráfordított időnek, fáradságnak, a gyermek bizony nem tud magyarul — s lassan azt a keveset is levedli, mert: a kinek van, adatik, a kinek pedig nincs, az is elvétetik tőle! Az a nyelvkinzás nem hogy megkedveltetné, de meggyűlöltetni képes a gyermekkel a magyar nyelvet, ez pedig még Nógrádi úrtól is nagyon távol van, mert egy derengő remény sugárt nyújt ő is a messze távolban az igazhivőknek mondva: „hogy az annak a szakbizottságnak, a melynek ez ügy formulázás végett kiadatott működésétől remélhető (tehát remény! mily kegyes!) hogy a magyar nyelv fokozatos (tehát nem egyszerre, hogy meg ne ártson) tanításának elkerülhetlen szüksége szem előtt fog tartatni.“ Ugy hiszem az a tiszt. szakbizottság erre a formulázásra nem fog rámenni.

Itt hát a.-nógrádban úgy hiszszük, a cél aképp érhető el, ha nem csak egyes tárgyak, pl. a földrajz, de az összes tananyag magyarul kezeltetik, értvén a kezelés alatt nem csak a tanulást, de a tanítást vagyis a tanító társalgását is! Itt a hiba, oda kell irányítani a figyelmet; a mi népiskoláinkban csak tanulnak, de nem tanítanak magyarul. Így aztán, hogy milyen az eredmény — mutatja az élet. A közbizalom engem is egy kör decanusává emelt, s a körben jártamban nagyon sokszor értesültem arról, hogy szegény földmives népünk áldozatok árán is a második vagy még távolabbi kálvinista községbe adja gyermekét magyar szóra.

Kell-e ennél hangosabb kiáltás a mi iskoláink felé: tanítsatok magyarul!

Nem tarthatom vissza magam, hogy ne idézzem Kossuth L. utolsó levelének egy nagyon megszivelni való szakaszát. Az előzményeket elhagyva csak az idevágó részt szabad legyen tehát ide igtatnom.

„... a mi világosan arra mutat, hogy nem csak az iskolában, hanem a házi tűzhelynél is, melynek a nők az őrangyalai, mindinkább tért foglal annak érzete, hogy valamint az államnak és felekezeti hatóságoknak kötelességük módokról gondoskodni a tanodákban, úgy minden honpolgárnak nem csak kötelességében, hanem érdekében is áll a házi tűzhelynél közrehatni, miszerint a haza minden polgára birtokába jusson azon közös haza állami nyelvének, mely a jogegyenlőség szent kötelékével karolta keblére minden polgárát.“ Olvassuk ki ebből a magunkét.

Ne tartsunk tőle, hogy a gyermek elfelejti anyanyelvét, hiszen ő a házi tűzhelyhez nem 6 év múlva, de mindennap visszatér; de magyarul — ha csak a mai rendszernél maradunk, ha a törvénynek csak színre teszünk eleget — nem tanul meg soha!

Végül csak egyet. Az a gondolat, hogy miképp fognak hát 6 év múlva a növendékek énekelni, tréfa tán csak és nem aggodalom, árnyék de nem felhő. Mert habár ki is mondatnék a tiszta magyar nyelvű tanítás, mi akadályozná azt, hogy tótul olvasni, írni sőt énekelni is ne taníthassunk iskoláinkban; épen úgy, mint a hogy ma a magyarral történik. Vagy nem magyar tanítás mellett tanult Nógrádi úr is latinul olvasni és írni; s az ifjúkori emlékeket felidézve lelkében nem egész megifjodva énekl-e még most azt a kedves dalt, hogy „Gaudeamus igitur.“ Lehetetlen hogy erre nem gondolt volna.

Egyébiránt a hol ez ügyet helyes oldaláról fogják fel, és nem csinálnak belőle par force nemzeti kérdést — ott nincs szükség felülről rendelkezni, felbugyog a tiszta víz alulról is. Az út már meg van törve, az irány kimutatva a merészebb egyházak által: a félenkebbek pedig — okulva a példán — maguktól is sorakozni fognak.

Farkas Géza.

K Ü L F Ö L D.

Ausztria. — A felső-ausztriai superintendentialis gyűlés jegyzőkönyve szerint a 19 felső-ausztriai gyülekezetnek lélekszáma az 1882. év végén 16,886 volt; 17 evang. iskolába (beszámítva a gmundeni hanoverai királyi magániskola 22 növendékét) 1599 tanuló járt, míg a nyilvános iskolákban 872 evang. tanuló volt; az úrvacsorát élvezték 19,067; 79 tiszta, 34 vegyes házasság kötött; 521 keresztelel volt; a confirmált gyermekek száma 304.

Az ischli főkegyházat az új mecklenburg-schwerini nagyherceg hasonló gondozásban részesíti, mint elhunyt előde, a mennyiben a nyáron ismét két lelkészt küldött Mecklenburgból Ischlbe.

A bécsi ev. theol. fakultásnak még két évig kell maradnia a bérelt helyiségekben s azon remény-nyel vigasztalódnia, hogy talán ezután az új egyetem-épületben találand felvételt, melyet mindaddig részít az ultramontanok, részint az akadémiai senatus azon

tagjai megtagadnak tőle, kik a theol. fakultást a többi fakultásokkal nem ismerik el egyenrangúnak. A miniszterium a felvételre hajlandó lett volna.

Svájcz. — A Bazelen fennálló „vasárnap-szentelési” egylet visszapillantást tesz húszéves működésére. Tagjainak száma 1862 óta 19-ből 100-ra emelkedett. Ők azt tartják, hogy az emberek természetes, erkölcsi és szellemi szükségai megkívánják a nyugalom napját, keresztényen tekintettel vannak mindazokra, kik állásuknál fogva tőlük függésnek; tartózkodnak minden felesleges lakomazástól vasárnapon, miáltal a cselédek munkája méltatlanul szaporíttatnék; pékeknél, mészárosoknál, kis művészeknél, kalmároknál nem vásárolnak; borbélyokat nem vesznek igénybe. Mint kereskedők és iparosok boltjaikat, műhelyeiket, gyáraikat zárva tartják s a postahivatalnokok munkáját nem szaporítják. Hogy a vasárnapi nyugalmat ápolják, az egylet részéről vasárnapi estéken építő és tanító előadások tartatnak; 12 pasárnapi iskola körülbelül 1200 növendékkel tartatik fenn; koros és beteges testvérek látogattnak; iratok adatnak ki; istentiszteletek rendeztetnek vasuti és postahivatalnokok számára. Több jutalmazott pályairat jelentékeny hatással volt, a mennyiben a hivatalnokoknak nagyobb vasárnapi nyugalmat eszközöltek ki és a katonai központosításoknál számos visszaéléseket megszüntettek.

Belgium. — A belga püspökök a senatushoz folyamodtak, hogy a katonatörvényjavaslat azon rendeletét, melynél fogva a theologia és bölcsészet tanulói, kik a papi pályára akarnak lépni, többé a katonaszolgálattól ne legyenek mentek, visszautasítsa. — A senatus július 28-án a katonatörvény 27. cikkének eltörlését javasló indítványt, mely cikk eddig a theologia tanulóit a katonaszolgálat alól felmentette, 35 szavazattal 27 ellen elfogadta.

VEGYESEK.

— **A lipótvárosi-szentmihályi elpusztult egyház javára befolyt (5. kimutatás):**

tordasi egyház gyűjtése	25	frt — kr.
felső-szeli egyh. aratási offertoriuma	4	„ 45 „
Négy kimutatás:	134	„ 81 „
Összeg:	164	frt 26 kr.

Nyilvánosan nyugtatványozandó adományok közvetítésére szívesen vállalkozunk. A szükség nagy! Isten áldása minden filléren!

— **Luther születésének négyszázas évfordulója** alkalmából tervezett, s evangélikus magyar népünk épülésére szánt életrajza nyomtatási s kiadási költségeinek fedezésére adakoztak:

Baltik Frigyes	1	frt — kr.
Eddigi gyűjtésünk	131	„ 45 „
Összeg:	132	frt 45 kr.

Bármely csekély összeget szívesen fogadunk, s e helyütt nyugtazzuk.

— **II. Országos képviselői tanítógyűlés.** Az ülést aug. 10-dikén délelőtt Békey Imre min. tanácsos és kir. tanfelügyelő úr a korelnök Gáspár János tanfelügyelő be-

mutatásával nyitá meg, ki helyét a beléhelyezett bizalom megköszönésével foglalta el. Erre Gönczy Pál min. tanácsos a vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselője terjedelmes beszédben úgy ezen összefüggésnek, mint a tanítói pálya magasabb feladatát fejtegette s több rendbeli figyelemre méltó útmutatásokat adott. Beszéde után ismét Békey Imre lépett föl az emelvényre s a főváros hatósága nevében tolmácsolá azon legszívesebb fogadtatás szavait, melyeket Ráth Károly főpolgármester gyöngékedése miatt el nem mondhatott. — Délután a szavazatok eredménye közzététetett. Elnök lett: Békey Imre; alelnök: Tanoss István; jegyzők: Pásty Károly, Tormácssy János, Czehe Győző. — Elnök jelenti, hogy a nagy gyűlések délelőtt, a szakbizottságok ülései pedig délután tartatnak, s a tanácskozányokból felekezeti, párt-, politikai- és személyes ügyek kizárandók. Erre a 8. szakosztály tagjai az elnök előterjesztésére megválasztatva a gyűlés folytatása aug. 21-dikén délelőtti 9 órára határozatott.

— **Duna-szerdahelyi evang. egyházunknak** hosszú idő óta épülő és sok küzdelem között felépült templomát, folyó évi szeptember-hó 23-án, szentháromság utáni 17. vasárnapon fogja főtiszt. Dr. Geduly Lajos superintendens úr felszentelni.

— **A bonyhádi ágost. hitv. ev. algymnasiumban** a beiratások az 1883/84-iki iskolai évre szeptember-hó 1—3-ig történnek. Az igazgatóság a koszt- és szállásadókról, nemkülönbön azokról, a kik gyermeiket magyar helyre cserébe adni szándékoznak jegyzéket vezet s kívánatra a szülőknek levélben is szívesen szolgál felvilágosítással. — **Arndt János**, igazgató.

— (Budapesti hírlap.) **Felhívás.** Vandrák András eperjesi kollegiumi tanár azon volt tanítványait, kik a fentemlített tanáruk tiszteletére tanárságának 50-ik évfordulója alkalmából f. é. szept. 15-én rendezendő ünnepélyben akár becses jelenlétükkel, akár pedig valamely üdvözlő iratukkal részt venni kívánnak, ezennel felkérjük, hogy megjelenésüket f. é. szept. első napjaiban a kollegium igazgatóságának tudtára adják, hogy elszállásoltatásukról a lehetőségig gondoskodni lehessen, esetleg üdvözlő iratukat pedig az ünnepély rendjébe való befoglalatás érdekében ugyanazon címre s időben beküldeni ne terheltesse. Eperjes, aug. 18. A rendező bizottság.

— **A reformált egyház egyetemes tanügyi bizottsága** által kiküldött gymnasiumi tantervkészítő albizottság következő gymnasiumi tantervet állított össze:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össz.
Vallástan	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Magyar nyelv	4	4	3	3	3	3	3	3	26
Latin nyelv	7	7	6	6	6	6	4	4	46
Görög nyelv	—	—	—	—	5	5	5	5	20
Német nyelv	—	—	4	4	3	3	2	2	18
Történelem	—	—	—	—	3	3	3	3	15
Földrajz	3	3	3	—	—	—	—	—	9
Természettrajz	—	—	3	3	3	3	—	—	12
Természettan	—	—	—	—	—	—	4	4	8
Bölcsészet	—	—	—	—	—	—	2	2	4
Mennyiségtan	4	4	3	3	3	3	3	3	26
Mértani rajz	2	2	2	2	—	—	—	—	8
Összesen	22	22	26	26	28	28	28	28	208

— **Szilvay Károly**, a trencsényi ág. hitv. ev. egyházmegye volt felügyelője, hosszas és nehéz szenvedés után folyó aug.-hó 21-én meghalt, 24-én eltemettetett.

— **Szeberényi Lajost**, főtisztelt. Dr. Szeberényi Gusztáv bányaker. superintendens úrnak jeles fiát, a tót-aradaczi ev. egyház aug.-hó 20-án egyhangulag lelkészeül választotta. — Isten áldása kísérje hivatalában, hogy a kiváló ifjúhoz csatolt remények az Ur egyházának felvirágoztatására teljesüljenek!